

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան դին և Պոլսոյ համար	150 զ՛.
» Գաւառաց	» 160 »
» Օտար երկիրներու »	180 »
Վեցամսեայ և Պոլսոյ »	75 »
» Գաւառաց »	80 »
Խաղաքանչիւր թերթի դին 60 փր.	
Մանուկանց ատղ ընկ անգամի հա-	
մար 2 դուրսէ, երկու անգամի հա-	
մար 60 փարսոյ, աւելի անգամներ-	
ու համար 40 փարսոյ :	

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՂԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գուրս պայտած լրագրոց ճանրու-
ճախըը խմբագրութեան վրայ է :
Լրագրոց վերնբերեալ նամակ
կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր
— Տարեկան պիտի ազգարի և : Պո-
լիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասեն-
եակը :
Ճամբու ճախըը չվճարուած նա-
մակ չընդունուիր :

ՎՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈՒՍ 3 ԳՈՒՆԻՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գերմանիոյ կաթնախոզի մէջ գլխաւոր դերակցութիւնն օր քան զոր կաւեճայ Հաւսիլի ինքնակոչ տիւրքերական ժողովին որոշմանց դէմ, եւ այն Գերմանացի եպիսկոպոսները որք Հաւսիլի մէջ ժողովին որոշումներն անգամաւր ծնելու ճիգ կը թափեն, Գերմանիոյ կաթնախոզի ժողովրդոց կողմէն լինի համարութիւնն ու քաջալերութիւն կը գտնեն :

Ամեն տեղ յորդորանայ հրաւերներ կը շրջարկեն ուղերձներ ատարագրելու Հաւսիլ գտնուող Գերմանացի եպիսկոպոսաց ուղղեալ, որպէս զի անդրադեմանայց դէմ բացած կախումն մէջ ան յորդորը կենան, Հրաւերներէն մէկը խիստ ազդու է, եւ այդպէս կ'սկսի. « Ոտք եղնեք, ժամանակը չանցած » եւ կը վերջանայ այս խօսքերով. « Եթէ չընք կրնար աշխարհը ազատ պահել ընդհանրական ժողովոյ մեծագոյն մասին հակաքրիստոնէական որոշումներէն, դո՛ւք մեր երկիրը պահե՛ք եւ դերմանակուն եկեղեցի մը կազմե՛ք, որո՛ւ մէջ քրիստոնէական սէրն ապաստան գտնէ : »

Ուրիշ հրաւեր կամ կոչ մ'ալ հետեւեալ խօսքերը կ'ընէ.

« Ոտք եղնք կաթնախոզի Գերմանիոյ գաւառ որ ոչ միայն հզօր էր հատուտի այլ եւ փառաք ունիք երկնաւոր հայրը սիրելու, եւ ի բոլոր սրտէ եւ ի մտայ անոր ծառայելու. ձգեցե՛ք ձեր նայտածքը Հաւսիլի վրայ, որ ընդհանրական ժողովն անհակառակ յանգիւրդեալ թափախի բաներ սրտելու վրայ է, որք ոչ միայն կաթնախոզի այլ եւ ուրիշ եկեղեցեաց անդամներուն, համայն աշխարհի կը վերաբարեւին, եւ որք լոզճի ազատութեան, մեր քաղաքային ազատութեանց, եւ մեր քաղաքական գաւառութեան դէմ ուղղուած են : Պատկին անձնական անսխալութեան նոր վարդապետութիւնն ապաւնալից գիտումներ կը պարունակէ համայն աշխարհի դէմ կղերական այլանդակ փառասիրութեան ծընունդ է. ձեռքով ինքնուրու կորուսական եւ թշնամանից կախն է ամեն բարի աշխիւ եւ վսեմ իրաց դէմ, Ատուծոյ պատկերն ետող մարդուն երկնից շքնորհիւ հաստած նիւթականն հագեցեալ ան բարեաց դէմ, եւ վերջապէս այն ամեն բաներու դէմ, որք ասկալին ապագային մէջ մարդկութեան ջանից նպատակ պիտի ըլլան :

« Ո՞վ են ուրեմն Հաւսիլի ժողովին որոշմանց միջոցաւ այս բարիքները մեր ձեռքէն լուրջ ուղղութեամբ — ձեռքով ինքնուրու են, նեցուկ ունենալով նուազ քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ ունեցած աշակերտներին եւ այնպիսի քահանայներ որք իրենց ճիգով զա-

նաշնորդաց կը հետեւին կուրորէն, եւ կղերական ամենաբարեացիակ եւ ամենաողջալի տիւրքերական կուրդէն հատուտի ոչ թէ քրիստոսի սիրոյն, այլ ծայրագոյն անձնասիրութեան վրայ հիմնեալ : Հեռաւոր երկիրներու մէջ ազդող, եւ կաթնախոզի կղերին ամենէն փառասիր եւ նուազ լուսաւորեալ եպիսկոպոսներն են, որ իրենց ձայնին թուաւոր առաւելութեամբն իրենց հաւատոյ մասին ունեցած ազգասիրութեան օրէնք դնել կուրդէն ի բոլորից ամենէն քաղաքակրթ ժողովրդոց վրայ :

« Կը տեսնենք որ ժողովին անցքերը գահալիւծ շատաւ յաւալ կերթան դէպ ի ճիգով ինքնական կուսակցութեան փառասիրութեան վրայ : Ստեղծ (ճիգով ինքնուր) իրենց փառասիրութեամբ համեմատու պէ՛ս մարդկութիւնը մտաւոր եւ բնիկերական կուրութեան ու սարկութեան ամենէն սարասիւնի անգուռից պիտի նետուն : »

Բրուսիոյ թագաւորն եւ Պ. Պիւմարք էան դայցին Ռուսաց Ալեքսանդրը կոչուելու պայտածութիւնն ստալու :

Երկու վեհապետաց այս տեսակցութիւնը գանաղան մեկնութեանց նիւթ պիտի ըլլայ, որոց աւելի կուսայց ղրտաւորապէս Պ. Պիւմարքի ներկայութիւնը, եւ այն ալ հիւանդ վիճակի մէջ : Այսպիսի տեսակցութիւն մը կրնայ քաղաքական դիտումներ ծածկել իր մէջ թէ եւ ասանց անմիջական հետեւանքի :

Սպանիոյ կրեպիտանական ժողովը նորէն այս օրերս թագաւորական դատարի ամուսին գահալիւծ մ'ընդրելու ինքզոյր դադարած է :

Այս ինչոյցն համար կազմուած յանձնաժողովը անդեկայ իր մը մտայց որուն մէջ հետեւեալ առաջարկութիւնները կան : Երեւոյթանաց թէ օր առաւ ինաց պիտի արուի փիճաբանութեան բոցուելու օրը եւ նիւար պիտի շարունակէ մինչեւ որ թագաւոր մը ընտրուի : Երեւոյթանը պիտի ստորագրեն իրենց քուէն, եւ թագաւորին ընտրութիւնը վաւերական պիտի հրապարակուի երբ որ ներկայ գտնուող երեւոյթանաց կէտէն մէկ աւելի քուէ ստանայ : Ընտրութեանէն ետեւ թագաւորը երբեք պիտի տայ սահմանադրութեան երեւոյթանաց ժողովին աւճեւ, որ յասկապէս թագաւորական նիւս մը պիտի ընէ :

Տեղեկագրին այս առաջարկութեանց մէկ կէտը այն է ներկայ երեւոյթանաց կէտէն մէկ աւելի մեծագոյն մասը կերեւել թէ չպիտի ընդունուի Երեւոյթանաներէն ամենք առաջարկութիւն մը ներկայացուցին, որպէս զի ընտրութիւնը բոլոր երեւոյթանաց բացարձակ քուէովը կատարուի :

Յաղկի հիւանդութիւնը փարկի

լանարայի եւ վիճենայի մէջ հարարաւոր հողի զո՛ճ տանելէ ետեւ, այս օրերս ալ Սպանիոյ մէջ սաստիկ կատարած կընէ :

Ֆիլիպինացի յունիս 10 թուով ըլլաւ կուսան թէ Սալաուանա մարալախան իտալիոյ դեսպանին հետ յարաբերութիւնները կարելուն վրայ, վերջինն իտալիա կանչուեցաւ : Ֆիլիպինացի Բարթոլէզ դեսպանին հետ ալ իտալիական կառավարութեան յարաբերութիւնները պաշտօնակառուութեան գաղափարն մինչեւ որ Բարթոլէզի կառավարութիւնը բացասարկութիւն սայ :

Ալեքսիքէն յունիս 10 թուով եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Քօրծնէսս սխեւրով թէ նախորդ պատերազմի պայտածեայ Պ. Սոյոս աւագանիներուն հետ հարգըրակցութիւն ունէր, Պ. Սոյոս արքանակալ մենաւարտութեան երաւ Պ. Քօրծնէսի հետ, եւ այս վերջինն ազդեցն փրաւորեցաւ :

Բուսանիոյ մէջ երեսիտանական ընտրութիւնները կատարուել սկսան, եւ արդէն ընտրուած երեսիտանաց մեծ մասը կառավարութեան նպատաւոր կերեւին :

Ռուսնալքէն յունիս 12 թուով հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ թէ Եկեղեցի մէջ ապստամբութիւն մ'երկնելով շատ մարդիկ մեռեր ու փրաւորեցին :

Պուրքէշի մէջ ալ խռովութիւն ելեր եւ քանի մը մարդիկ ալ հին մեռեր կամ վիրաւորուեր են, բայց խաղաղութիւնը վերահաստատուեր է թէ՛ հոն եւ թէ Եկեղեցի : Վալաքիոյ մէջ զըսոց շարժումներ կան : Եկեղեցի եւ Ռուսնագի մէջ շոգեւորի երթեւեկութիւնը դադարեց : Պ. Սոյոս կառավարանց պատճառն երեսիտանական ընտրութեանց կը արուի :

Երանսիականիցի մէջ փոթորակաց անձրեւ մը գաւալի լեռներէն իջած հեղեղները Պուն անունով մեծ գեղ մը աւերեցին 70 էն աւելի տուն կործանեցով : Այս աղետալի աւերան 400 էն աւելի հողի զո՛ճ եղեր են :

Ասիոյ վերնագաւառաց կողմէն եկած լուրերը նշանակութեան արժանի են : Իրըզըրներուն ապստամբութիւնը, որ անցեալ տարի ընկճեալ կը կը կարծուէր, այս տարի առաւել կասաղի կերպով նորոգեցաւ, եւ այս անգամ ֆիլիպին թիւրքմէններն ալ ապստամբաց հետ միարանամ առաւել ուժ ստած են անոնց : Ռուսերն այն կողմերը բաւական մեծ զօրութիւն չունենալով, չեն կրցեր ապստամբաց յարձակումներուն դիմանալ, եւ իրենց շինած բերդերէն մէկ քա-

նին անոնց ձեռք անցերեն : Հիմա Ռուսերը մեծ զօրութիւն կը դուսարեն Օրէնպուրի որպէս զի ապստամբութեան վրայ քայլեն, եւ դործը չմեծցած զսպեն, որովհետեւ Պալաւայիք ալ առթի կ'ապստան Ռուսաց լուծը թաթախելու, եւ լուսածին նայելով Չինացիք ալ ձեռքի տակէ օղտութիւն կընեն ապստամբաց :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ Արաւքին գործոց պաշտօնատան ընդհանուր քարտաշարութեան դիւանին անգամ Եսեփան Մեքիք Էֆէնսին կանեալի վիճայէ թիւն գաղղիական թղթակցութեան անօրէն անուանեցաւ :

Շարքի օրը Մեծ Եպարքոսն եւ Բ. Գրան նախարարները կայսերական պալատն երթալով խորհուրդ ըրին ընդ նախագահութեամբ վե՛ճ. Սուլթանին :

Կայսրորդուց թղթաւորութեան ատըր գալ երկու շարքի պիտի սկսի : Բայց Բերայի աղետալի հրդեհին պատճառաւ վե՛ճ. ինքնակող չաղեց այն մեծահանգէս փառասիրութիւնը սայ այս արարողութեան, որն որ ունեցած է իր թեան Արտիւլ Մեճիս կայսր օրով : Հեռեւարար ոչ վրաններ պիտի կանգնին եւ ոչ հրապարակային կոչումներ տրուին, այլ պարզապէս կործանական արարողութեան ձեւ պիտի ունենայ :

Ասիացի դատ կրտսի, թէ վե՛ճ. Յուլիանը հրաման ըրեր է որ իր գահակալութեան տարեդարձի տօնն ալ այս տարի հանդիսի եւ կոչումներ թող չկատարուի, եւ անոր երթալի ծովըը հրկիզելոց օգնութեան գործածուի :

Յզոսա. ինքնակալին այս մարդասիրական վիճ զգացումներն բլբ օրհնութեամբ փառաւորուելու արժանի են :

Բ. Գուրք լեկընթ թայմիլ Լրագրին մէկ ամիս գաղափարման համար արուած միճոյն գործադրութիւնը գաղղիցներով լեկընթ թայմիլ նորէն հրապարակուել սկսաւ :

Այս շնորհը զոր կայսերական կառավարութիւնն ինքնուրու ար կերպով ի գործ դրու, մայրաքաղաքիս լրագրութեան մէջ նախընթաց չունի եւ մեծ վառք է Օսմանեան իշխանութեան ազատամտութեանը :

Այս գործը յոյս կուսայ մեղ, որ Բ. Գուրն ասիաց երեք տարի առաջ ըրած վարդական անօրէնութիւնն ոչ գաղղիցներով Լրագրները վերականգնուող օրինաց իրաւասութեան ներքեւ կը գնէ :

Մեղեալ կիրակի աւուր հրդեհին գահ կողմ գաղղիցներուն օղտութեան տու-

Թիւ տեսնուած մարդասիրական գործոց եւ ջանքի մէջ նշանակութեան արժանի է Բերայի բնակիչներէն 25 հարուստ եւ պատուաւոր տիկնանց ազնիւ անձնակերպութիւնը, որով երկուշաբթի օրէն ի վեր Բերա անդ մը գումարուելով հրկիզեալ ընտանեաց համար հաղուստ կը շինեն:

Ռջինչ նուազ նշանակութեան եւ գովեստից արժանի է հետեւեալ առատարութեան գործն ալ՝ զոր Լաթիւրքի լրագրին մէջ կը կարգանք:

Հրգեհնին առջի օրը հայ տիկին մը տուն մը կը գնէ տանկէ մը եւ ստակ կը վճարէ: Կիրակի օրը տունը կայրի: Հետեւեալ օրը տանկի կերթոյ հոյ տիկինը կը գտնէ եւ իր ցաւակցութիւնը յայտնելէ ետեւ գորգանէն քսակ մը ոսկի կը հանէ կուտայ անոր ընելով: Ահա տիկին ձեզի ծոխած տանք ըստակը, ըստ արդարութեան ձեզի իր յոյս, որովհետեւ չէիք նստած այն տան մէջ:

Արգարասէր եւ վեհանձն տանկին այս ըրածը՝ եթէ սոյոգ է՝ քիտոնէից օրինակ ըլլալու արժանի է:

Գանձուց պաշտօնէին նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, որուն մեր Պատրիարքարանի կողմէն անդամորոշուած են Մեծ Նորատուհեան Յակոբ եւ Մանուկեան Մ. Մանուկ Էֆէնտինները, փութաշնորհութեամբ իր պաշտօնը կը շարունակէ, եւ խումբ խումբ բաժնուած մայրաքաղաքիս բոլոր խաներն ու վաճառատուները որդորտելով հանգանակութիւն կը հաւաքեն կարող անձերէ:

Կը լսենք թէ միայն Ղալաթիոյ եւ Բերայի կողմերէն ուրբաթ եւ շաբաթ օրը հաւաքուած ստորագրութեանց գումարը՝ 4000 լիւրան անցած է:

Կայսերական կառավարութիւնը հրկիզելոց պատասխարան գտնելու դրութեամբ ինն նկատելով, Մեծիորհիկի գործանոցը պարզելու եւ անոնց առժամանակեայ բնակարան տալու որոշում ըրաւ:

Ոստիկանութեան պաշտօնեայ վսեմ: Հիւանի փաշան, քանի մը բժիշկներէ յանձնաժողով մը կազմեց, կորպէս զի վրաններու տակ եւ առժամանակեայ շէնքերու տակ բնակող հազարաւոր հրկիզելոց առողջապահութեանը վերաբերեալ միջոցներ խորհին եւ ի գործ դնեն:

Յիշեալ յանձնաժողովը որուն նախագահն է Տրքթար Մուսթաֆա պէյ, թաղամի մտքը պիտի նստի:

Հրգեհնին մէջ այրած կամ մուռած մարդոց թիւն օրէ օր կաւելնայ հետ զհետէ զանուած գիտկներով, որք ընդհանրապէս յայտնին քարակիր շէնքերու վրայ դնելով զոճ գայած անձինք են:

Այսաներուն մէջ շատ ալ գողեր կան, որք բնակիչներէն թողուած տուները մանելով կողպուտ փնտռած ժամանակին բացերէն պաշարուելու եւ չեն կրցեր վախչիլ:

Եղած նիւթական վնասուն ճիշտ գումարը կըրնար գիտցուիլ բայց, հաւանական հաշուով տան միլիոն իրաջի կը հասնեն:

Կլուտի թէ մէկ միլիոն իրայի չափ Բոնաօրիս եւ երսուն հազար իրայի չափ Պանքիթ այրած է: Ասոր ալ պատճառն այս է որ օրը կիրակի ըլլալուն ամեն մարդ գեղերն ու ասդին անդին ցրուած էին, եւ շատերը ետ դարձած ժամանակ տուներին այրած պատեր էին իրենց բոլոր գոյքերով:

Մայրաքաղաքիս թղթատարութեանց տեսչութիւնը տեղական թղթատարութեան վրայ նոր կարգադրութիւն մը ըրաւ: Սրուն քանի ժամանակէ ի վեր հասարակութիւնն անհամբերութեամբ կը ըստպասէր Երկուշաբթի օրէն սխեալ անեղական նամակներն օրը երեք անգամ պիտի բաժնուին Բերայի, Ղալաթիոյ եւ Կ. Պոլսոյ գրասենտակներէն, ժամը առաւօտուն 12 ին, ցորեկը 6 ին եւ Երկուշաբթի մօտ 9 ին:

Այս կարգադրութիւնը գոհութեան արժանի է, բայց կարծենք որ եթէ վերջին բաշխումը ժամ 9 ին տեղ գտնէ ժամը 10 ին ըլլար, աւելի լու էր:

Կիրակի օրը ցերեկը Բերայի կաթմովի հայոց Ս. Յակոբ անուն հիւանդանոցին մէջ ստակի կուտ մ'եղաւ: Նոյն առաւօտուն եկած հեղեղանման անձրեւը՝ հրկիզելոց վրանները կտխելով, խել մը կաթմովի ընտանիքներ յիշեալ հիւանդանոցը դիմեր են պատաշարուելու, բայց հակահասունան ըլլալուն պատճառաւ հասունանք չեն ուղեր գաննք ընդունիլ, եւ բռնութեամբ վաճառելու ելեր են. ասկէց վեճ կուտ. եւ ճեճիւտուք ծաղկելով 10 ի չափ մարդիկ վերաւորուել են: Բարեբաղդաբար ոստիկանութիւնը շուտ վրայ հասնելով՝ կուտ վերջացուցր եւ կուտներն ալ բռնել տարեր է, որք գիշեր մը բաժար մնալէ ետեւ հետեւեալ օրը թող տրուել են:

ՀՆՈՒՆԳՐԱՆՈՒՐ

Մարտի 12 յունիս
Բրիտ մարտիախա յայտարարութիւն բրաւթ է ինքը թագաւորական ամբօխն համար իրարու ետեւէ չորս ընտրելի փնտոց եւ տակախն կը փնտնէ. կարելի է որ մինչեւ երեք ամիս մէկ հատ մը գտնէ: Պարզուններուն վերահաստատուիլ ընտ չունի որ Կիսար գոցուցաւ առանց որոշման մը հասնելու:

Փարիզ 13 յունիս
Գաւառական ժողովոց համար մինչեւ հիմա ընտրուած անձանց չորս հինգերորդը պահպանողական են:

Ֆիթնէցա 13 յունիս
Երեսփոխանոց ժողովին մէջ արտաքին գործոց պաշտօնեայն լայնատրեց թէ Բարթոլոմայի հետ յարաբերութեանց խղճուով Մարտիանայի կողմէն պատճառած է, որ ծանուցագրով մ'իմացոյց Վասիլոյ գեղականի թէ վերջին անցքերուն վրայ ըրած անհանց խօսքերուն պատճառաւ չէր կրնար յարաբերութիւն անկնալ իրեն հետ:

Լիդպոն 13 յունիս
Չաղիկ համաճարակ հիւանդութիւնը՝ որ ասրափելի կտորած ըրաւ հոս, նուազիւ կ'սկսի:
Խաւրոյ դեպքան Օլտօնի մարքիզը ֆիթնէցա դնաց:

Table with 2 columns: Item, Amount. Includes 30080, 1 հոտար 14 յունիս, Բոնա, Ոստիկանս 541, Կոր փոխ 541, Պանք 541.

Table with 2 columns: Item, Amount. Includes ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԹՅՈՒՆ ԷՍՁԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԵՆ, 2 յունիս երեքշաբթի առաւօտ, Բացուցաւ 64, 10, Իրիկուն գոցուցաւ 61, 15, 30 շորաթ առաւօտ, Բացուցաւ 64, 18, Կէս օր գոցուցաւ 60, 28, Բացուցաւ 00, 00.

ԱՅԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք հայրը կիրակի օրը Օրթագիւղ Նորատուհեան Յակոբ Էֆէնտի տունն երթալով քաղաքական ժողովոյ անդամները հոն գումարեց եւ Բերայի հրկիզելոց օգնութեան խնդրոյն դրաւեցաւ անոնց հետ:

Եկեղեցական երեսփոխանաց համար երկրորդ քուէարկութիւնը երկուշաբթի օրը կատարուելով, երեսփոխան ընտրուեցան:
Գեր. Երեմիա Եղիակոպոս 37
Արթ. Տ. Յոհաննէս Մկրեան 37
Ս. Գեորգ Խաղաղիզի 36
Գեր. Սիմէօն Եղիակոպոս 25

Փարիզի Հայոց հոգեւորական պետոյքը մատակարարելու պաշտօնով փարիզ նստող Հիւնքարպէ յէնտեան Սրթ. Տ. Յոհաննէս քահանայն շարաթ առաւօտ Կ. Պոլսի հասաւ Մարտիկայի շոգենաւով, իր հայրենիքը ազգականներն ու բարեկամները տեսնելու, եւ քանի մ'անձնական գործեր կարգադրելու համար:

Մեքատուից նախկին առաջնորդական փոխանորդ Սրթ. Պետրոս վարդապետն ալ անցեալ շաբթու Կ. Պոլսի հասաւ:

Իւսկիւտարի Մէլափէ թային մէջ ժամանակէ մ'ի վեր տիրած երկպառակութիւնը նոյն թային մէջ վերջին օրերս կատարուած քուէարկութեանց առթիւ նորէն արժարած կերելի:

Կիրակի օրը թաղական խորհրդականաց ընտրութեան համար եղած քուէա լիութեան քուէհամարը ետ ձգուեցաւ քանի մ'անձանց գէժ կեանքովը, որք խաղախութեան կամ ապօրինաորութեան կահածով բարքեր եւ թող չեն տուեր քուէտուփը բանար: Լսածնաւ նայելով՝ ձայները բարձրացեր, հայհոյութիւններէ մինչեւ անգամ ճեճի սպառնալիքներ եղեր են:

Յատկի է, որ ընտրութեանց անձնէն խաղաղ եւ արդար միջոցը այն է գաղտնի քուէարկութիւնը: յայտնի անպատեհ վեճերու առթիւ կըլլայ թէ քուէարկութեան մէջ անկանոնութիւն կամ ապօրինաորութիւն կայ, քուէհամարը կատարուած ժամանակ աւելի դիւրաւ կրնայ հասկցուիլ, եւ ետքն այ քննուիլ ինչ հարկ կայ քուէհամարը բռնութեամբ խախտելու, որ պարզապէս Մահմանազրութեան անհարութիւնն է: Այսպիսի բռնական գործերով իրաւունք չկատարուի, այլ ընդհանրապէս կըզան ալ կը կտրուի:

Անդրաբեւեականաց եւ ճիզիթաց մտնեալիը (Սեւայի Հաղիպէթ) շաբաթ առաւ թուոյն մէջ իր սովորական գուէիկ սոմլ նորէն խել մը ըըշնամանք թախած ըլլալով Հայոց վրայ, կը բռնէ թէ մեր ազգայիններէ շատերը վերադարձեր են, եւ կ'պատան որ ազգային լրագրէր հայհոյին բերանը ձեռին: Մեք այս կարծիքէն չենք արդատեաց վստակէ մը կամ վստակելու բերան եղող թերթէ մը ալ բըշ բան չկրնար սպասուիլ, նա իր բնութեան կամ շահունդահանջած ընդհարի ընէ, այն է իր ուրոյցած ազգը անգամներ նախաեալ մտանելու այն եւ այն: Այս տեսակ անձանց թշնամանքներուն պատասխանը կարեւորութիւն տալ է անոնց, երբոր արհամարհանքէ զատ ուրիշ բանի սրբանի չեն:

ԻՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ ԵՒ ՄՇՈՅ ՍՊԻՐԱՊԵՏՔ
... խմբագիր
Մանգրամէ լրագրոյն 1248 թուոյն մէջ, Կորսպուտ վարդապետ մկարան Ս. Կարապետի վ. Մշոյն ստորագրութեամբ Ս. Հայրենիկն գէժ ծայրալիք զրգարաւթեամբ եւ թշնամանք լի բա-

ղոքոյ նամակ մը կարդացի, որով Մշոյ երկու առաքինի վարդապետք նոյն աշխարհին եւ վանուց բարեկարգութեան եւ զրկեալ իրաւանց պաշտպանութեան համար ութ տարիէ ի վեր բարձած բողոքնին ցարդ անգրելի մնալը, եւ խրիմեան հայրենիէն թէ վանուց եւ թէ իրենց նկատմամբ ի գործ դրուած աւերածութիւնները եւ զանազան հարստահարութիւնները թուելով այս անգամ անձարացեալ Բ. Գրան խնդրամտոց ըլլալին ի սոյոգ անգրելութիւն եւ յուշաբրութիւն Ազգայնոց հրատարակած էին:

Ի պատասխան այն նամակին՝ կրկնորբեմ որ հետագայ իմ մէկ քանի գիտողութիւններս ալ ջեր պատուական թերթին մէկ անկեանը մէջ զետեղել բարեհաճէք յանուն արդարութեան եւ ի դիտութիւն ճշմարտութեան. նամակ մը՝ որ Ս. Կ. Վ. միտքանէ մը եւ այն ալ այնպիսի միտքանէ մը գրուած տեսնալէս զինի թէպէտ աւերող էր անոր կարեւորութիւն տալ եւ պատասխանել բայց այն առաւապեալ աշխարհին եւ այն քար զայթակղութեան գարձած միտքանութեան վրայ քանի մը սարուսնա միջոցին տեղի ունեցած անցուղ արձից տկանատես եւ անան ջարդը ըլլալուս, սիրաւ չհամբերեց, տեսնելով ճշմարտութիւնը սրտաթեմամբ ներկուած, առաքինութիւնը զրպարտութեան արկնի մէջ թախախաւս, ուստի կ'զրկմ ինչ որ աչքս տեսած ու ականջօքս ըսած եմ: վերջապէս ինչ որ ստուգապէս գիտեմ:

Վարդապետ նամակագիրը կըսէ. « Ի թատրի եղաւ որ կ'ըզգրենք Մշոյն աշխարհին եւ վանքի զրկեալ իրաւանց համար, բայց մեր ձայնին լսող չեղաւ: Երկրայթութեանն ու թաղի բարձում ընելով՝ կ'համինք 1862 թուականին, յորում ի լոյս հանց ուցեալ Արմաշի վանահայր Մակեանն աւրքեպիկապոսը պատրիարքական տեղապահ էր ի Պոլսը. ճիշդ անոր իշխանութեան օրը Մշոյը եւս Ս. Հարապետի վանքը յանձնու եցաւ Ս. Հայրենիկն, եւ Հայրենիկը այն օրէն սխաւ երթեւեկել մերթ ի Պոլսի, մերթ ի Կարին, եւ մերթ ի Մոշ, թէ Տորոնոյ տուապետ աշխարհին եւ թէ վանուց բարեկարգութեան եւ ժողովրդեան հարստահարութեանց բարձման համար. այս մաներուն մեք Հայրենիկն ի գառ ուրիշ բողոքարկու մը չ'տեսանք. եւ թէ երբ ո՞ր եւ ո՞րոյ բողոքած են իրենց այս զրկեալ իրաւանց համար. Ազգիս թէ կառավարութեան, կ'թէ կառավարութեան, ինչ կարելի բան է որ կառավարութիւնն ու թատրիէ ի վեր այնպիսի զրկեալ իրաւանց մը համար աւելնք բարձում բողոքի մ'աչք գոցած եւ անպող մնացած ըլլայ, որ բաւ լիցի թէ այնպէս ըլլայ, իսկ եթէ Սեղիկն, որ ժողովին, որ Պատրիարքին եւ վերջապէս ո՞ր անգութ եւ անհոգ վարչութեան, որ այնպիսի արգարացի իրաւանց բողոքը ձայնի մը խուլ մնացած է ցայսօր, յորում յիշեալ վարդապետը արձեւալ ստիպուած են Բ. Գրան դիմել:

Այս պարագաները մութ մնացած են նամակին մէջ, եւ թէ ինչ եւ ինչպիսի բաներ են այն ոտներէն ցայսօր իրենց բողոքը նիւթ եղած վանքի եւ Մշոյն աշխարհի զրկեալ իրաւանք ըստուածները եւ յո՞ւմնէ զրկեալ են այն իրաւունքները: Այս պատուական լրագրուն տակ ծածկուած պարբերութեան իմաստը սա կերպով կ'մեկնեմ եւ կարծեմ թէ նամակագիր վարդապետն ալ աւելի պարզ կերպով զրկուէր թէ ու թատրիէ ի վեր, այսինքն Հայրենիկը Մշոյ Առաջնորդ եւ Ս. Կորսպետի վանահայր ըլլալին ի վեր, վարդապետալութեան վանքէն եւ թէ Մշոյ ժողովրդէն վայելած կամ ընդունանին կարանցներուս համար ցարդ բողոքե-

Նախկին զինն է կէս Արծ. մէճիւս. իսկ դպրոցաց համար զսա օրինակ դնող ներուսն տան հասին վրայ մի հաս աւելի ու ճրկարար:

Յանկարողք կրնան ստանալ երուսաղէմստունէն:

Այս կարեւոր եւ օգտաւէտ գործին վրայ մեր խորհրդածուծիւնն ուրիշ աս թի կը թողուք:

ՆԱԿԱՆՈՒՑՄԱՆՆԵՐ

Կայսերական զինուորացի համար ներկայ 1286 (1870) տարւոյն մէջ պէտք եղած միւր գնահատութեան դրուած ըլլալով հօխան 5/3 զուրուշի տարւոյ յանձնառու անձինք զըտնուած են:

Յիշեալ միւր գարձեալ գնահատութեան պիտի դրուին յունիս ամսուս 4 ին հինգշարթի օրը, ըստ տանկաց ժամը 5 ին միջոցները:

Սոյն զինէն պակաս ստանձարկերու տրամադրը անձինք կը հրաւիրին ներկայանալու ի ճարի Շուրս, վերջոյն անսակեալ օրը, ապահով երաշխատուած են:

1 յունիս 1870
Ի Գուսն Սպարապետի

Թագանօթ քաշելու յարմար 400 հատ հունգարիոյ ձի գնահատութեան դրուելով, իւրաքանչիւրը 3750 զուրուշի տարւոյ յանձնառու անձինք զանուեցան:

Յիշեալ ձիերը գարձեալ գնահատութեան պիտի դրուին յունիս ամսուս 4 ին հինգշարթի օրը, ըստ տանկաց ժամը 5 ին միջոցները:

2 յունիս 1870
Ի Գուսն Սպարապետի

Այս—Գալուսի եւ Յէնէրի մէջտեղը յունաց Պատրիարքարանի գիմնացը ծովեղերեայ դեմին մը կայ ծախու 1660 կանդուսն. ծովեղերին կողմն ալ 400 կանդուսն չարի գեանին վրայ շէնք մը կայ մարտչէն: Վարի գաւառի կողմ երկու մարտչէն ունի եւ վերը չորս սենեակի Ուղղը լրագրոյս դրասենեակէն կրնայ տեղեկութիւն ստանալ:

Ինքադիր—Տնօրէն
Կ. Ս. ԻՆՏԻՏԻՒՏԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԻՒԻ ԽՍՆ

Շ Ի Բ Ի Ե Թ Ի Խ Ե Յ Բ Ի Ի Ի

ՇՈԳԵՆԱՍԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹ ԵԻԵԿԻԺԱՍԵՐԸ
1870 Յ Ո Ւ Ե Ւ Ս 30 Հ Ի Ն Շ Ա Բ Ա Յ Թ Ի Օ Ր Ե Ն Ս Կ Ս Ե Ա Ս
ՄԻՆԵՆԻ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՈՍԹՈՐԵՆ Ի ԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՍԻՆԵՐԸ
Եւրոպական Եղբւրք

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 11 20 Ենիմասայլէն Պէօյի քաշիք, 11 30 49 Բուսէլի եւ Անատուր Գալուսի, 12 30 21 Ենիմասայլէն Պէօյի քաշիք, 1 22 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ, 4 45 48 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ, 2 45 50 Ենիմասայլէն Պէօյի քաշիք, 4 49 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ, 5 4 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ, 6 30 3 Ենիմասայլէն Պէօյի քաշիք, 8 45 22 Ենիմասայլէն Պէօյի քաշիք, 9 30 4 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ, 11 45 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 12 42 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 12 45 4 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 1 30 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 2 4 Պէօյի քաշիքէն Գալուսի, 2 45 12 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 4 45 41 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 5 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 10 45 42 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 11 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն

ԱՆՍԻՆԱՆ ԵՂԵՐԻ

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 11 45 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 12 42 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 12 45 4 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 1 30 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 2 4 Պէօյի քաշիքէն Գալուսի, 2 45 12 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 4 45 41 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 5 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 10 45 42 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն, 11 5 Արնավուսթէյն Գուրուշէյն

ԱՆՍԻՆԱՆ ԵՂԵՐԻ

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 11 45 6 Պէյքօղէն Բաշապաշէն, 11 45 3 Վանիքէյն Չէնկէլքէյն, 12 45 41 Պէյքօղէն Բաշապաշէն, 1 4 Պէօյի քաշիքէն Պէյքօղ, 2 47 Պէօյի քաշիքէն Թարապետ

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 4 21 Պէյքօղէն Բաշապաշէն, 8 45 6 Պէօյի քաշիքէն Պէյքօղ, 12 30 20 Պէյքօղէն Թարապետ, 1 3 Գալուսի, 2 49 Պէյքօղէն Թարապետ, 3 45 4 Գալուսի, 4 30 22 Պէյքօղէն Թարապետ, 6 6 Պէյքօղէն Թարապետ, 7 30 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 8 30 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 9 30 41 Պէյքօղէն Թարապետ, 10 45 20 Ենիմասայլէն, 10 30 48 Օրթաքէյն, 10 45 49 Պէյքօղէն Թարապետ, 11 22 Գուրուշէյն, 12 30 5 Գալուսի, 1 45 42 Պէյքօղէն Թարապետ, 4 45 5 Արնավուսթէյն, 9 30 42 Գալուսի, 10 45 5 Գալուսի, 11 42 Գալուսի, 11 20 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 11 40 5 Պէյքօղէն Թարապետ

ԱՆՍԻՆԱՆ ԵՂԵՐԻ

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 12 30 20 Պէյքօղէն Թարապետ, 1 3 Գալուսի, 2 49 Պէյքօղէն Թարապետ, 3 45 4 Գալուսի, 4 30 22 Պէյքօղէն Թարապետ, 6 6 Պէյքօղէն Թարապետ, 7 30 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 8 30 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 9 30 41 Պէյքօղէն Թարապետ, 10 45 20 Ենիմասայլէն, 10 30 48 Օրթաքէյն, 10 45 49 Պէյքօղէն Թարապետ, 11 22 Գուրուշէյն, 12 30 5 Գալուսի, 1 45 42 Պէյքօղէն Թարապետ, 4 45 5 Արնավուսթէյն, 9 30 42 Գալուսի, 10 45 5 Գալուսի, 11 42 Գալուսի, 11 20 4 Պէյքօղէն Թարապետ, 11 40 5 Պէյքօղէն Թարապետ

ԱՆՍԻՆԱՆ ԵՂԵՐԻ

Table with 2 columns: Number and Name. Contains names like 2 45 24 Լուսիկաւար, 3 45 41 Գուրուշէյն, 40 47 Գուրուշէյն, 40 30 21 Պէյքօղէն Թարապետ, 11 6 Գուրուշէյն, 11 30 3 Գալուսի

Ա. Ռ. Ե. Ի. Տ. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն.

ԸՆԹԱՅՔ ԳՈՒՍԱՆԱՍԻՆԱՆ
3 ՅՈՒՆԻՍ
(ՍՍՄԱՆԵՍԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 400 ԼՈՒՐՈՒՅԵՆ)
Լոնտոն 3 միս զուրուշ 110 — 110/4
Մարտիկա » Գրանք 22,85 — 22,95

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Անդր. լրագր. զուրուշ 110, Նարուսէն ոսկի » 87,16/40, Ինքեթիսկ ոսկո » 89,10/40, Գրքըրից » 51,25/40, Հինգ Գրանք » —, Հինգից » 402/4, Պղինձ » 111

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 3 ՅՈՒՆԻՍ

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Յարեն կարծր Պէտարապետ 32/2 — 33/2, Աղաշ 32/2 — 33, Պալէք 32 — 33, Պարկապ 31 — 32, Թէքիլիսաղ 31 — 32, կակուղ Աղաղ 30 — 31, Պէտարապետ 30 — 31, կիրքս Թուսա 30 — 31, Յարեն կակուղ Պարկապ 29 — 31

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Վառնա 29 — 31, Պալէք 29 — 31, Եղիպտացորեն Թուսա 45/2 —, Անատուր, Գարի Թուսա 43 —, Անատուր 42/2 —

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Պարսա զուրուշ, Անատուր, Բօլոս Գրանք աղբանք չկայ, Էթիոպի, Ծակած, Բ Ա Մ Պ Ա Ս, կէյլէ հօխա 40/4 —, Խլմիր » 42 —, Ասանա » 40/7 —, Պարսկաստան » 9 —, Վրաստան » 9/4 —, Բ Ո Ւ Բ Գ, Անատուր Լուսպուս հօխա 40/2 —, Նլուսպուս » 7 —, Բուսէլի Լուսպուս » 44/4 —, Նլուսպուս » 8 —, Վրաստան Լուսպուս » —, կէսլուսպուս » 46 —, Նլուսպուս » 22 —, Տարածա » 8/2 —, Եսկէ Շէկիր » 6/2 —

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Մ Ա Ջ Ր, Պարսկաստան հօխա 11/2 —, Անատուր » 40/2 —, ձերմակ » 6 —, ձ Է Գ Բ Ի, Գայսերի Ա. սեւակ հօխա 45/4 — 46, Բ. » » 45 —, Էնկիլերի » » 46/2 —, Թօղաթ » » 43/2 — 44, Աքէլիք » » 44 — 43, Եօզլաս » » 44 — 44, Չարուս » » 44 — 42

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Բ Ի Յ Բ Ի Գ, Էնկիլերի հօխա 50 — 51, Գաստամուղ » 48 — 50, Գալուսի » 50 — 51, Չէրքէշ » 48 — 50, Վան » 27 —

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Ա Յ Ե Ի Մ Ր Թ, Ամսիա 7 — 8/2 կարգ մէկ 0 — 1, Եօզլաս » » » », Սիլաս » » » », Լրդուս » » » », Գայսերի » » » »

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Չ Է Թ, Մուստիա հօխա 8/4 —, Ալիա » 8/4 —, Մաքըշ » 4/4 —, Միսիլի » 8 —

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Պղինձ Բողաթ երկրին մէջ 9/4 — 10, Սարկոյ Գասթամուղի հօխա 48 — 22, Աֆիսոն » 350 — 400, Գիլիք » 22 — 28, Սուսա » 4/2 —, Կաստա Անատուր Բիլի » —, Մեհաքս Պարսի Բէշա » 50 — 65

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Table with 2 columns: Name and Price. Contains items like Խանկ Բիւս Անատուր 400 հօխա 850 — 900, Ե » 730 — 820, Ենկէն » 46, Շարքար Չիպի Անդր. Կրդ. 240 — 245, Նարուշ Գաղղ. » 240 — 243, Վրաստան Գաղղ. » 282 — 300, Չայ Գոնիկ հօխան 24 — 24, Վրաստան Գաղղ. » 56 — 65, Անատուր Վանի 880 լր. 900, Պղինձ (պիլի) հօխա 7/2 —, Լիզակ Նիլիս Կիլիկիա » 448 — 430, Վրաստան » 450 — 460, Չինք Կաստ. 400 հօխա Գր. 407 — 410, Երկաթ ձողակ » 60 —, Վրաստան » 72 —, Վրաստան » 70 —, Գարիկ » 87 —, Բրինձ Խոստիլոյ 50 Գիլ. Գր. 37 — 38/4, Կարաղ Եղ Բուս Վիոյ զր. 43/2 —, Խալիկ » 21 — 24